

Ferdinand Haberl: DAS GRADUALE ROMANUM, 1. Band

U posljednjem broju Sv. Cecilije dali smo kratki prikaz knjige *Das Kyriale Romanum* Ferdinanda Haberla. U međuvremenu je izašla njegova nova knjiga *DAS GRADUALE ROMANUM* (u naslovu stoji: »1. Band«, što bi značilo da nam je očekivati i drugi svezak.). Izašla je u Bonnu početkom ove godine na njemačkom jeziku kao jedanaesta knjiga u nizu izdanja njemačkog cecilijanskog društva; ima oko 220 stranica.

Kako je *Kyriale* zbirka gregorijanskih napjeva za 'nepromjenjive' dijelove mise, to je *Graduale* zbirka gregorijanskih napjeva za 'promjenjive' dijelove mise. U novoj Haberlovoj knjizi nalaze se, dakle, promjenjivi dijelovi mise, obrađeni s liturgijskog i glazbenog stajališta. Budući da je pred nama tek prvi dio obrađenog *Graduala*, razumije se da su tek neki 'promjenjivi' dijelovi obrađeni, i to *Introitus* i *Communio*. Svoju knjigu, *Das Graduale Romanum*, Haberl je razdjelio u dva dijela. U prvom dijelu sažeo je, mogli bismo reći, Ferrettijevu Estetiku, dok je u drugom dijelu dao svoj liturgijski i glazbeni komentar na najveći broj tekstova napjeva za *Introitus* i *Communio* iz *Liber usualis*. Način na koji je Haberl obradio veoma je praktičan i pregledan. Najprije u kratkom poglavlju daje općenito tumačenje *Introita*, da bi se onda u obradi pojedinih držao određene sheme: latinski tekst, njemački prijevod, biblijski iliturgijski kontekst, te na kraju glazbena analiza (modalna, ritmička i tematska). Isti je postupak i s napjevima za *Communio*. Na koncu knjige donesena je obilna bibliografija koju je pisac konzultirao i razni registri.

Ova je knjiga namijenjena u prvom redu studentima glazbe po crkvenim institutima i konzervatorijima i glazbenicima općenito, no njom se zgodno mogu poslužiti i svećenici predvoditelji euharistijskog slavja i komentatori na koncertima na kojima se izvodi gregorijanski koral.

Petar Zdravko Blajić

Liviu Comes: LA MELODIA PALESTRINIANA E IL CANTO GREGORIANO

Prošle godine je u glazbenom svijetu na najrazličitije načine komemorirana 450. obljetnica rođenja Piera Luigija da Palestrine. Velika benediktinska opatija u Veneciji, San Giorgio Maggiore, već duže vremena izdaje povremeno znanstvenoglazbeno-liturgijsku reviju *Jucunda Laudatio*. Među izdanjima te revije, među ostalim, izašla su veoma vrijedna glazbenoteorijska djela. U popisu suradnika ove poznate glazbene revije iz čitava svijeta nalazi se i ime gosp. Z. Hudovskoga kao prestavnika naših krajeva. U izdanju revije *Jucunda Laudatio* za godinu 1974—75, uz obljetnicu Palestrina rođenja, izašla je u prijevodu na talijanski jezik knjiga rumunskog skladatelja i muzikologa Liviu Comesa: *LA MELODIA PALESTRINIANA E IL CANTO GREGORIANO*. Prijevod su priredili Pietro Derossi i Traian Sofonea.

U predgovoru knjizi prevodioci nam predstavljaju autora Comesa. Rođen je 1918. u Transilvaniji u Rumunjskoj. Najprije je završio glazbene studije (kompoziciju) na konzervatoriju u Rumunjskoj, zatim je u Rimu bio učenik Caselle i Pizzettia, a na Papinskom Institutu *Musica Sacra* probudio je svoje poznavanje gregorijanskog korala i klasične polifonije. Tu je i

doktorirao iz muzikologije. Po povratku u Rumunjsku postao je profesor kompozicije u Bukureštu, zatim dirigent s bogatim repertoarom i pisac mnogih članaka i knjiga iz glazbene teorije i povijesti. Primio je više domaćih i stranih nagrada.

Knjiga *La melodia*... jedan je od najvrednijih i najkonkretnijih priloga uz Palestrininu obljetnicu. Većeg je formata, s oko 280 stranica. Podijeljena je na dvanaest poglavlja. U prvome se govori o značenju Palestrinina stila u svjetlu muzikoloških istraživanja XX. stoljeća. U drugom je riječ o mjestu melodije u stilističkim koordinatama općenito i posebno kod Palestrine. Treće poglavlje mi izgleda najzanimljivije: Izvori Palestrinine melodije. Treba li i spominjati da mu je gregorijanski koral najnepresušnije vrelo? U četvrtom poglavlju pisac raspravlja o modalnosti u glazbi, zatim kod Palestrine koji je čitav modalan. U petom poglavlju se posebno pozabavio melodijskim intervalima, pa dalje trajanjem tonova, i konačno ritmom. U osmom poglavlju pisac 'secira' Palestrininu melodiju na najmanje sastavne dijelove, da bi nam u devetom poglavlju pokazao kako kod Palestrine tri glazbena elementa idu skoro obrnutim redom od našeg (melodija, ritam, harmonija). Deseto poglavlje nam govori o majstorstvu kojim je Palestrina znao ta tri elementa ujediniti u polifonu cjelinu. U zadnja dva poglavlja pisac govori i o formulama i mozaiku koji je jednako zanimljiv i lijep bilo da ga se gleda iz bliza u dijelovima ili iz daleka u cjelini. Na koncu knjige je popis svih primjera Palestrinine glazbe kojima se pisac kroz knjigu poslužio, i bibliografija koju su prevodioci popunili najnovijom do koje pisac, zbog specifičnih prilika u kojima živi, nije mogao doći.

Knjigu su među ostalima pažljivo pročitali i veoma preporučili Bartolucci i Cardin. Ima u knjizi stvari o kojima bi se moglo i diskutirati (osobito u vezi s najnovijim pogledima i rezultatima u teoriji gregorijanskog korala), ali, kako je ona jedinstvena po predmetu i načinu i rađena s mnogo akribije, zaslužuje da je se prouči i tako obogati svoje povijesnoteorijsko poznavanje vremena i stila u kojem je živio i kako se izražavao taj 'princeps musicae'.

Petar Zdravko Blajić

Bogatstvo i stručnost »Muzikološkog zbornika«

Odjel za muzikologiju Filozofskog fakulteta u Ljubljani izdaje kontinuirano stručni časopis »Muzikološki zbornik«, koji po svojoj ozbiljnosti i pažljivom biranju suradnika sigurno stoji na samom vrhu sličnih časopisa u Jugoslaviji.

Posebno je zanimljiv svezak broj 10. za 1974. godinu u kojem je objavljeno niz stručnih priloga. Već u uvodu Miloš Stedron iz Brna analizira vokalnu melodiku Janačekove opere »*Slučaj Makropulos*« i dolazi do saznanja nakon iscrpne analize u suradnji s još nekoliko stručnjaka da je prevladavajuća melodijska struktura ove Janačekove opere kombinacija velike sekunde i male terce. Autor ustanovljava da su grupe od tri tona tipične za Janačeka i da s tim grupama Janaček postiže posebne efekte.

Zija Kučukalić iz Sarajeva govori u svojem prilogu o solo-pjesmama Petra Konjovića, skladatelja koji u Srba predstavlja najreprezentativnijeg predstavnika glazbe na početku 20. stoljeća, koje ukazuje i na kraj romantizma u srpskoj glazbi. U suglasju sa svojim estetskim principima Konjović podiže očiti srpski glaz-